

Yoksulluk ve Afetlerin İnsan Güvenliği ve Refahı Üzerindeki Etkileri: Türkiye Örneği

Arş. Gör. Öznur AKDUMAN YİğİT

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi

Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü

ORCID: 0000-0003-0258-2959

Özet

Yoksulluk ve afetler, dünya genelinde insan yaşam kalitesini ve güvenliğini doğrudan etkileyen karmaşık sorunlardır. Yoksulluk, toplumların afetlere karşı daha savunmasız hale gelmelerine yol açarak felaket risklerini artıran kritik bir etkidir. Özellikle altyapı eksiklikleri, plansız kentleşme ve kaynak kısıtlamaları gibi yoksulluğun etkileri, afetlerin sıklığını ve şiddetini artırabilir. Ayrıca düşük eğitim düzeyi ve afet öncesinde yetersiz risk yönetimi, afet sonrası kriz yönetimini olumsuz yönde etkileyerek toplumların hızlı bir şekilde toparlanmasını engelleyebilir. Yoksul toplumlar, afetlerden etkilendiklerinde temel hizmetlere, örneğin acil tıbbi yardıma erişimde büyük zorluklar yaşayabilirler. Bu durum, afet sonrası müdahale ve iyileştirme çabalarını ciddi şekilde etkileyerek afetlerin yoksul toplumlara olan etkisini derinleştirebilir ve normale dönüş sürecini uzatabilir. Ekonomik kayıplar, varlık azalması ve iş gücü verimliliğinde düşüş gibi etkiler, zaten yoksul olan toplulukları uzun vadeli yoksulluk döngüsüne itebilir. Temel ihtiyaçlara erişimdeki kısıtlamalar ise afet sonrası kurtarma süreçlerinde önemli engeller oluşturabilir; ulaşım, barınma ve beslenme gibi temel ihtiyaçlardaki zorluklar yoksulluğun derinleşmesine katkıda bulunabilir. Bu bağlamda, afet hazırlık süreçlerinde yoksulluğun rolü büyüktür. Türkiye gibi ölkelerin tüm yerel topluluklarının kapasitelerini güçlendirmesi ve etkili afet stratejileri geliştirmesi hayati önem taşımaktadır. Afet risklerinin azaltılması, afet sonrası etkilerin minimize edilmesi ve toplumların daha hızlı bir şekilde toparlanabilmesi için yoksullukla mücadele stratejilerinin afet yönetim sistemleriyle entegre edilmesi gerekmektedir. Bu çalışma, afet hazırlık süreçlerinde yoksulluğun önemi üzerinde durarak, Türkiye'de yoksulluk ve afetler arasındaki ilişki üzerinde durarak stratejik öneriler geliştirmeyi hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Afet Yönetimi, Yoksulluk, Güvenlik, Türkiye

Poverty and Disasters; Impacts on Human Security and Welfare: The Case of Türkiye

Abstract

Poverty and disasters are complex issues that directly impact the quality of life and security of people worldwide. Poverty makes communities more vulnerable to disasters, thereby increasing the risks of catastrophes. Factors such as inadequate infrastructure, unplanned urbanization, and resource limitations exacerbate the effects of poverty, potentially escalating the frequency and severity of disasters. Moreover, low educational attainment and insufficient pre-disaster risk management can adversely affect post-disaster crisis management, hindering swift recovery efforts

for communities. Impoverished communities often struggle to access essential services such as emergency medical assistance in the aftermath of disasters. This difficulty significantly impairs post-disaster response and recovery efforts, deepening the impact of disasters on impoverished societies and prolonging the return to normalcy. Economic losses, asset depletion, and decreased labor productivity further push already impoverished populations into long-term cycles of poverty. Restrictions in accessing basic necessities also pose significant barriers during post-disaster recovery processes; challenges in transportation, housing, and nutrition can contribute to worsening poverty conditions. In this context, the role of poverty in disaster preparedness is crucial. It is vital for countries like Turkey to strengthen the capacities of all local communities and develop effective disaster strategies. Integrating poverty alleviation strategies with disaster management systems is essential to mitigate disaster risks, minimize post-disaster impacts, and facilitate faster community recovery. This study aims to underscore the importance of poverty in disaster preparedness processes and develop strategic recommendations by focusing on the relationship between poverty and disasters in Turkey.

Keywords: Disaster, Disaster Management, Poverty, Security, Turkey

Giriş

Yoksulluk ve afetler arasındaki ilişki, dünya genelinde ciddi sosyal ve ekonomik sonuçlar doğurmaktadır. Yoksulluk, toplumları doğal afetlere karşı daha savunmasız hale getirirken, afetler de toplumu daha yoksul hale getirmektedir (Hallegatte et al, 2020). Küresel bir olgu haline gelen afetler, tüm sistemleri etkiler ve yaşandığı bölgenin kırılganlıklarına bağlı olarak farklı şekillerde sonuçlar doğurur (Hallegatte et al., 2024). Doğa veya insan kaynaklı nedenlerle dünyanın dört bir yanında meydana gelen afetlerin etkisi, yaşandığı bölgedeki toplumların mevcut tehlikeler karşısındaki kırılganlıkları ve yanıt kapasiteleriyle yakından ilişkilidir (Akduman, 2024). Temel ihtiyaçların karşılanamaması ve minimum yaşam standartlarına erişilememesi olarak tanımlanan yoksulluk ise afet yaşama olasılıklarını artırmaktadır (Çetin et al., 2009). Bununla beraber yoksulluk afetlerden zarar görme risklerini artırılmaktadır (Lynn, 2005; WRI, 2024). Düşük gelir seviyeleri, kötü barınma koşulları ve yetersiz altyapı, afetlerin etkilerini artırarak insanların yaşamını doğrudan tehdit etmektedir. Düşük gelirli ülkeler ve yoksul haneler bu tehdit karşısında, varlıklarına kıyasla daha büyük hasarlar yaşarlar. Bu durum ise afetler sonrası yoksul toplumların daha uzun iyileşme sürelerine ihtiyaç duymasına neden olur (Rentschler, 2013; Hallegatte, 2020). Yoksulluk ve afetler konusunu başka bir yönden ele almak gerekirse afetler sonucunda yaşanan ekonomik kayıplar, varlık azalması ve iş gücü verimliliğinde düşüş gibi etkiler; hali hazırda oldukça kırılgan olan toplumların yoksulluğu daha da derinleştirir. Diğer bir deyişle afetlere maruz kalma ile yoksulluk arasındaki doğru bir orantı bulunmaktadır. Yoksul hanelerin risk altındaki bölgelere yerleşmekten başka seçeneğinin olmadığı ve dolayısıyla yoksulluktan kurtulma konusunda artan zorluklarla karşı karşıya kaldığı, yoksulluk nedeni ile afetlerde veya yaşadıkları

diğer olumsuz durumlarda kayıpları sahip olduklarına oranla çok fazla olmaktadır. Bu durum zaten yoksul olan toplulukları daha uzun vadeli yoksulluk döngüsüne sokar (Hallegatte et al, 2020).

Türkiye'de yoksulluk ve afetler arasındaki ilişki, ülkenin coğrafi konumu, iklim özellikleri, ekonomik yapısı ve toplumsal dinamikleri ile şekillenir. Deprem, sel ve heyelan gibi doğal afetlerin sıkça yaşandığı Türkiye, hem doğa kaynaklı hem de insan kaynaklı birçok afete maruz kalmaktadır. Bu afetler, genellikle altyapı eksiklikleri ve düşük gelir düzeyi ile karakterize edilen yoksul bölgelerde yaşayan insanları daha fazla etkiler. Özellikle kırsal alanlar ve büyük şehirlerin gecekondü mahallelerinde yoğunlaşan yoksulluk, gelir eşitsizliği ve işsizlik gibi ekonomik problemler, afetlerden önce zaten savunmasız olan toplulukları daha da kırılgan hale getirir (Özer & Çolak,2015). Afetler, bu bölgelerdeki insanların yaşam standartlarını düşürerek toplumsal huzursuzlukları artırabilir(Rentschler, 2013).. Bu çalışma, afet hazırlık süreçlerinde yoksulluğun rolünü vurgulayarak, Türkiye'de yoksulluk ve afetler arasındaki ilişkiyi anlamlandırmaya dayalı bir araştırma sunmayı amaçlamaktadır. Böylelikle afetlerin yoksul topluluklar üzerindeki orantısız etkilerini ele alarak, daha etkili çözümler ve politikalar geliştirmek için önemli bilgiler sunulmaya çalışılacaktır.

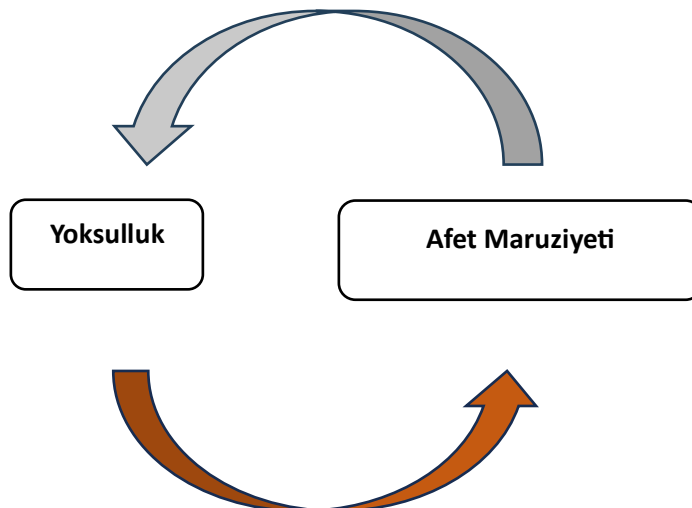
Yoksulluk ile Afetlere Maruz Kalma

Yoksulluk, tarih boyunca var olan en önemli toplumsal sorunlardan biridir. Bugün ise küresel bir boyut kazanmış ve çok boyutlu, karmaşık bir sorun haline gelmiştir(Açıkgöz, & Yusufoglu, 2012). Dünya genelinde yaklaşık 700 milyon insan, günlük 1,90 ABD doları olan yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Bu sınırın hemen üzerinde yaşayan çok daha fazla insan bulunmaktadır (Yüksel Arabacı, 2019). Dünya nüfusunun bu önemli kısmı, sel ve kuraklık gibi afetler dahil olmak üzere birçok krize karşı özellikle savunmasız durumdadır (Brouwer ve diğerleri, 2007). Bu durumun başlıca nedenlerinden biri yoksulluktur. Yoksulluk insanları afet risklerine karşı daha duyarlı hale getirmektedir. Yoksul insanlar bir afetle karşılaştıklarında can kaybı yaşamaları, yakınlarını kaybetmeleri ve sahip oldukları servetin büyük bir kısmını yitirmeleri yüksek bir olasılık içermektedir (Jongman ve diğerleri, 2015). Ayrıca bu kişilerin normal yaşama dönme aşamaları büyük bir zorluk oluşturmaktadır. Bu durum, yoksul insanların afet olaylarına karşı daha savunmasız olduğunu desteklemektedir (Carter ve diğerleri, 2007).

İnsanların yaşam bölgelerini seçerken, genellikle afet risklerinden ziyade sosyoekonomik kaygılar daha belirleyici olur. Bu kaygılar arasında konut fiyatları, işyerlerine yakınlık ve sunulan çeşitli

olanaklar öne çıkar (Highfield et al. 2014). Sosyoekonomik kaygılar, insanların yaşadıkları bölgelerin yüksek afet risklerini göz ardı etmelerine neden olmaktadır. Örneğin, Mumbai'de yapılan bir çalışmada, sel bölgelerinde yaşayan haneler sel riskinin farkında olduklarını ancak bölgenin sunduğu iş, okul ve sağlık hizmetleri gibi fırsatlar nedeniyle bu riski kabul ettiklerini belirtmişlerdir (Patankar, 2015). İnsanların afet bölgelerine yakın yerlerde yaşamalarının bir diğer nedeni de ulaşım imkânlarıdır (Dudwick ve diğerleri, 2011; Gentilini, 2015). Bazı bölgelerde su, sağlık ve eğitim gibi hizmetlere yakınlık daha ön plandadır ve bu fırsatlardan yararlanmak için riskli bölgelere yerleşirler (Fleisher ve Chen, 1997). Bu fırsatlar, hem zengin hem de fakir tüm insanları doğal tehlikelere maruz kalan bölgelere çekmektedir (Winsemius, 2018). Bununla birlikte, yoksul kesimlerin yaşam öncelikleri genellikle temel ihtiyaçlarının ötesine geçemez ve çoğunlukla ihtiyaçlarını daha makul seviyelerde karşılamaya çalışırlar. Dolayısıyla, afet riskinin aynı olduğu şehir veya mahallelerde, yoksul insanlar düşük konut fiyatları nedeniyle daha fazla riske maruz kalabilmektedirler (Bin ve Landry, 2013). Konut için daha az mali kaynağa sahip olan ve güvenlik için ödeme yapma isteği ve yeteneği düşük olan yoksul insanların risk altındaki bölgelerde yaşama olasılığı daha yüksektir (Winsemius, 2018). Gelişmiş ülkelerde yapılan 37 ampirik meta-analiz çalışması, sele maruz kalan ve maruz kalmayan evler arasındaki fiyatların yüzde -7 ile yüzde +1 arasında değiştiğini göstermiştir (Beltran ve diğerleri, 2012).

Yoksulluk, afet yaşama potansiyelini artırırken, afetler de yoksulluk riskini artırabilir. Yani, yoksulluk ve afetlere maruz kalma arasındaki ilişki çift yönlü olabilir. Bu durum Şekil 1'de açıklanmaktadır. İlk yön, yoksul insanların afet riskinin yüksek olduğu bölgelere yerleşme olasılığının daha yüksek olmasıdır. İkinci yön ise, afetlerden etkilenen bireylerin yoksulluğa düşme veya mevcut yoksulluk içinde sıkışıp kalma riskinin daha fazla olmasıdır (Winsemius, 2018).

Şekil 1. Yoksulluk ve afetlere maruz kalma arasındaki ilişki (yazar tarafından oluşturulmuştur).

Yoksulluk, çeşitli boyutlarıyla karmaşık ve çok yönlü bir sorundur. Ekonomik boyutta, yetersiz gelir, işsizlik ve düşük ücretler bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılamasını zorlaştırır. Sosyal boyutta ise eğitim ve sağlık hizmetlerine erişim zorlukları ve güvenli barınma imkanlarının eksikliği dikkat çeker. Politik boyutta, yoksul kesimlerin hak ve adalet sistemlerine erişimde eşitsizlikler yaşaması ve sosyal ve politik süreçlere katılımında dışlanmaları söz konusudur (Karim ve Noy, 2014; Hallegatte ve ark., 2020.) Coğrafi boyutta, kentsel ve kırsal ayrımlar ile bölgesel eşitsizlikler, yoksulluğun farklı bölgelerde farklı şekillerde hissedilmesine neden olur. Kültürel boyutta, sosyal dışlanma ve kültürel fırsatlara erişim kısıtlılıkları yoksul bireyleri marjinalleştirir. Çevresel boyutta, sağlıksız yaşam koşulları ve temel kaynaklara erişimdeki yetersizlikler yaşam kalitesini düşürürken, psikolojik boyutta yoksulluğun getirdiği stres, depresyon ve gelecek umudu eksikliği bireylerin ruh sağlığını olumsuz etkiler. Toplumsal boyutta ise, yoksulluk aile ilişkilerini ve toplumsal bağları zayıflatarak şiddet ve suç oranlarının artmasına yol açar. Bu boyutlar, yoksulluğun bireylerin ve toplumların yaşam kalitesini ciddi şekilde etkileyen, geniş çaplı ve entegre çözümler gerektiren çok boyutlu bir sorun olduğunu ortaya koymaktadır (Arpacioğlu ve Yıldırım, 2011; Özer& Çolak,2015).

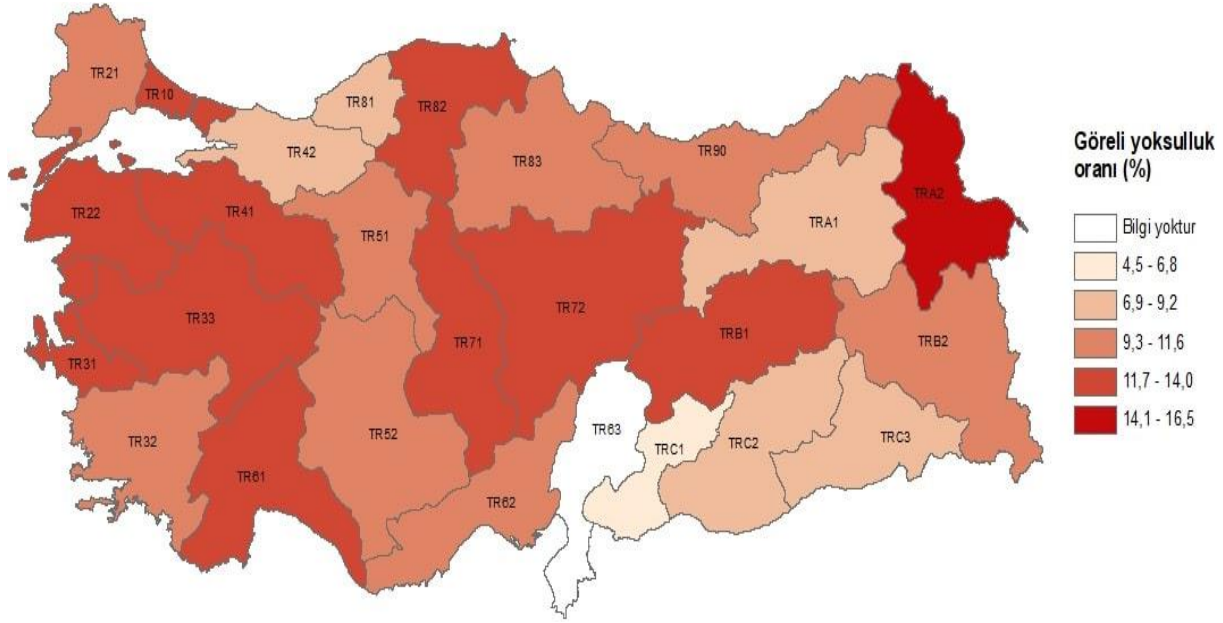
Yoksul bireyler, yaşamlarının her aşamasında yoksullukla ilgili çeşitli boyutlara maruz kalır. Bu maruziyetler, bireylerin ve ailelerinin mevcut yoksulluk durumlarından uzaklaşmalarını zorlaştırır ve bu durum bir döngü haline gelir. Bu nedenle, yoksul bireyler, yoksulluk yaşamayan bireylere göre daha dezavantajlı bir yaşam sürer. Ayrıca, bu dezavantajlı bireylerin yaşam süreçlerinde karşılaşılabilecekleri afetler, yoksulluk döngüsünü daha da derinleştirir. Afetler, savunmasız haneleri yoksulluğa iten ve mevcut yoksulluğu sürdüren önemli bir faktördür (Sen, 2003; Krishna, 2006). Araştırmalar, afetlerin hane halkının geçimini ve beklentilerini etkileyerek gelir ve varlık kaybı yoluyla yerel yoksulluk düzeylerini artırdığını göstermektedir (Rodriguez-Oreggia ve diğerleri, 2013). Örneğin, 2004 yılında Bangladeş'te meydana gelen seller sonrası, selden etkilenen yoksul haneler toplam gelirlerinin iki katından fazlasını kaybetmiştir (Brouwer ve diğerleri, 2007). Bu durum, afetlere maruz kalmanın mevcut yoksunlukları derinleştirirken, hali hazırda yoksul olan bireylerin yoksulluk seviyelerini daha da artırdığını göstermektedir. Bu nedenle, yoksulluk ve afetler arasındaki karmaşık ilişkiyi ele alarak daha etkili çözümler ve politikalar geliştirmek büyük önem taşır (Arpacioğlu ve Yıldırım, 2011).

Türkiye’de Yoksulluk ve Afetlerin; İnsan Güvenliği ve Refahı Üzerindeki Etkileri

Coğrafi olarak hem Avrupa hem de Asya kıtaları üzerinde yer alan Türkiye, dünya yüzeyinin sadece %0.53'ünü kaplamasına rağmen, sahip olduğu coğrafi ve jeopolitik konumu sebebiyle birçok doğal (deprem, sel, heyelan, kaya düşmesi) ve insan kaynaklı (göç, terörizm, salgın hastalık) afete maruz kalmaktadır(Wikipedia, 2024; Akduman, Aksüt, & Kaya, 2023). Bu durum, afet yönetimi süreçlerine yönelik çeşitli yasal düzenlemeleri, ulusal afet planları ve politikaları hayata geçirmeyi zorunlu kılmıştır. Ancak, bu politikaların yoksul kesimleri nasıl koruyabileceği ve destekleyebileceği konusu büyük önem taşımaktadır.

Türkiye'de Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından belirlenen toplam yoksulluk oranları Türkiye'deki kişilerin yoksulluk eşiğinin altında yaşayıp yaşamadığını ölçer. Türkiye'de bu oran 2023 itibarıyla %21 civarındadır. Türkiye'de Risk Altındaki Yoksulluk Oranı ise, Türkiye'de yoksulluk sınırının üzerinde yaşayan ancak yoksulluk riski altında olan bireyleri ifade eder Türkiye'de bu oran ise yaklaşık %14'tür. Bir toplumdaki bireylerin veya hanelerin, o toplumun genel refah düzeyine göre yoksul olarak kabul edilme durumunu "görelî yoksulluk oranı" ifade eder. Görelî yoksulluk, mutlak yoksulluktan farklı olarak, belirli bir gelir eşiği ile tanımlanmaz. Bunun yerine, toplumun genel gelir dağılımı içindeki konumlarına göre belirlenmektedir (TÜİK, 2024).

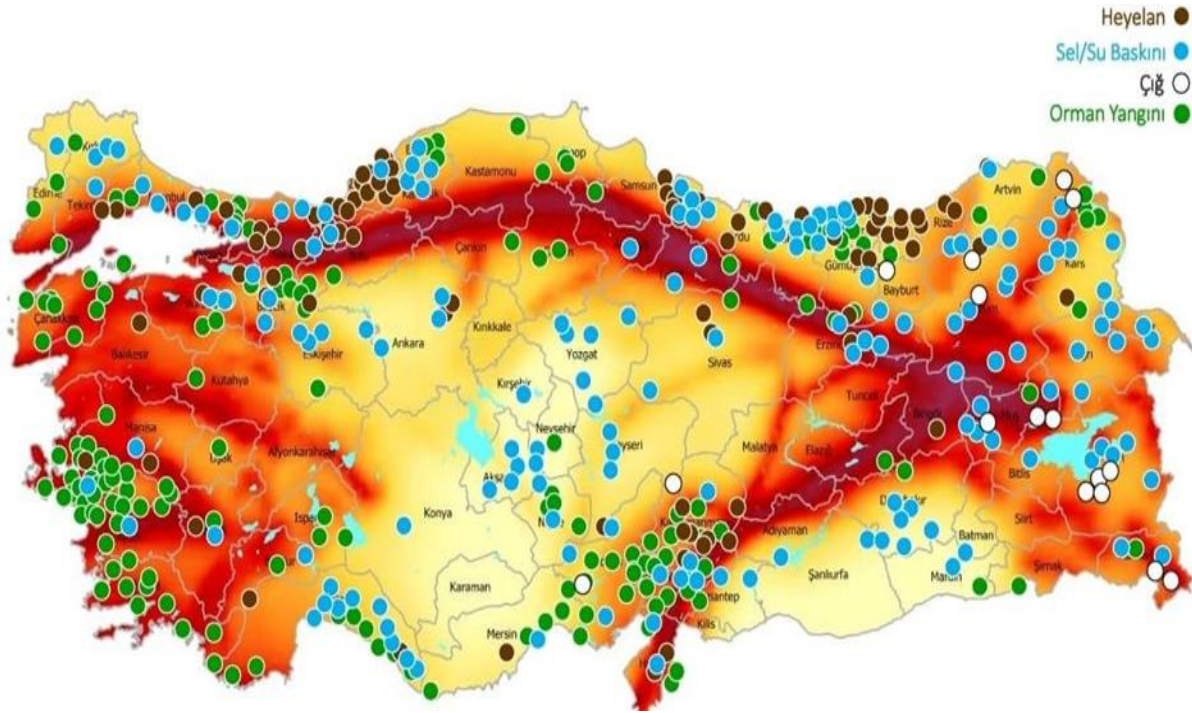
2023 yılı Satın Alma Gücü Paritesi (SGP) kullanılarak Türkiye için hesaplanan medyan gelirin %50'sine dayalı görelî yoksulluk oranı haritası, Şekil 2'de verilmiştir. TÜİK tarafından yapılan İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) kapsamında elde edilen sonuçlara bakıldığında 26 bölgeden yaşanan deprem nedeniyle TR63 (Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye) bölgesinde alan çalışması yapılamadığından TR63 bölgesi hariç tutulmuştur.

Şekil 2. Medyan gelirin yüzde 50'sine göre yoksulluk oranı (%), İBBS 2. Düzey, 2023 (TÜİK, 2024).

İBBS 2. Düzey (TR63 hariç) bölgelerinin her biri için eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert medyan gelirinin yüzde 50'sine göre hesaplanan yoksulluk sınırına göre, gelire dayalı görelî yoksulluk oranının en yüksek olduğu bölgeler; %16,1 ile TRA2 (Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan), %14,0 ile TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik) ve %13,9 ile TR82 (Kastamonu, Çankırı, Sinop) olmuştur. Görelî yoksulluk oranı en düşük olan İBBS 2. Düzey bölgeleri ise %4,8 ile TRC1 (Gaziantep, Adıyaman, Kilis), %7,1 ile TRC3 (Mardin, Batman, Şırnak, Siirt) ve %8,0 ile TRC2 (Şanlıurfa, Diyarbakır) olmuştur(TÜİK, 2024).

Konumu ve jeolojik yapısı nedeniyle birçok afete karşı savunmasız bir ülke olan Türkiye afetler nedeniyle her yıl ciddi can kayıpları ve ekonomik zararlar yaşamaktadır (Dökmeci & Akduman, 2022; Öcal, 2019). Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) tarafından oluşturulan Türkiye'de afet risk haritası, Şekil 3'te sunulmuştur. Türkiye Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemleri (TUCBS) kapsamında hazırlanan bu tehlike haritası, deprem, heyelan, çığ ve orman yangını tehlikelerini göstermektedir (Çanakkale AFAD, 2022).

Şekil 3. AFAD Türkiye'nin Afet Risk Haritası (Çanakkale AFAD, 2022).

Şekil 3'te verilen bu harita, Türkiye'nin çeşitli afetlere karşı tehlike seviyelerini ve bölgelerini göstermektedir. Haritada kullanılan renkler ve semboller, belirli afet türlerine işaret etmektedir: Kahverengi Daireler (Heyelan) Türkiye'nin özellikle Karadeniz Bölgesi'nde, dağlık ve dik yamaçlı bölgelerde heyelan tehlikesinin yüksek olduğunu göstermektedir. Bu bölgelerde yoğun yağışlar ve zayıf zemin yapısı nedeniyle sıkça heyelanlar meydana gelmektedir. Mavi Daireler (Sel/Su Baskını): Sel ve su baskını riski en fazla olan bölgeler genellikle nehir yataklarına yakın ve yoğun yağış alan bölgeleri göstermektedir. Karadeniz, Marmara ve Ege Bölgeleri'nde sel tehlikesi belirgin bir şekilde görülmektedir. Beyaz Daireler (Çığ): Doğu Anadolu Bölgesi'nde, özellikle kış aylarında yoğun kar yağışı alan dağlık alanlar çığ tehlikesi altındadır. Erzurum, Hakkâri ve Van gibi illerde çığ tehlikesi bulunmaktadır. Yeşil Daireler (Orman Yangını): Ege ve Akdeniz Bölgeleri, yaz aylarında sıcak ve kuru hava nedeniyle orman yangını tehlikesi sık görülmektedir. Özellikle İzmir, Muğla, Antalya gibi iller orman yangınlarından sıkça etkilenmektedir. Bu dairelerin üzerinde bulunduğu taban haritası ise Türkiye deprem tehlike haritasını göstermektedir. Bu haritada Kırmızı ve Koyu Kırmızı Bölgeler: Yüksek deprem tehlikesi taşıyan alanlar. Özellikle Kuzey Anadolu Fay Hattı boyunca uzanan bölgeler (İstanbul, Sakarya, Düzce, Erzincan) ve Doğu

Anadolu Fay Hattı boyunca uzanan bölgeler (Bingöl, Elazığ, Malatya, Hatay) yüksek deprem tehlikesi altındadır. Turuncu ve Sarı Bölgeler: Orta seviyede deprem tehlikesi taşıyan alanlarken, Açık Sarı ve Beyaz Bölgeler: Düşük deprem tehlikesi taşıyan alanlardır (AFAD, 2022; Wikipedia, 2020).

Medyan gelirin yüzde 50'sine göre yoksulluk oranı Haritası (şekil 2.) ve AFAD Türkiye'nin Afet Risk Haritası (şekil 3.) beraber değerlendirdiğimizde Türkiye yoksulluk düzeyi yüksek bölgelerin, tüm dünyada olduğu gibi, afet hazırlık ve müdahale kapasitesi genellikle daha zayıftır. Bu bölgelerin sahip olduğu altyapı eksiklikleri, plansız kentleşme ve yetersiz acil durum planlaması, afet sonrası iyileşme sürecini uzatabilir ve insanların toparlanma sürecinde daha fazla zorluk yaşamasına neden olmakta, bu da tehlikelerin etkilerini derinleştirmektedir.

Sonuç

Meydana gelen afetlerin etkileri sadece yaşandığı bölge halkını değil, aynı zamanda bu bölgelerde bulunan tüm ekosistemleri de kapsamlı bir şekilde etkilemektedir. Bu durum, doğal kaynakların tükenmesi, habitatların zarar görmesi ve biyolojik çeşitliliğin azalması gibi ciddi sonuçlar doğurabilir. Sonuç olarak, Türkiye'de yoksulluk ve afet ilişkisi, multidisipliner bir yaklaşım gerektiren ve sürdürülebilir çözümler bulunmasını zorunlu kılan bir konudur. Bu bağlamda, afet risklerinin azaltılması, toplumların hazırlıklı olması ve yoksul bölgelerin güçlendirilmesi için etkili politika ve uygulamaların geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu amaçla oluşturulan kalkınma planlarının, en zayıf halkanın güçlendirilmesi mantığını taşıyarak, yoksulluğun ve afet riskinin azaltılmasının birlikte ele alınması hayati önem taşımaktadır. Afet yönetiminin yoksulluk azaltma politikalarıyla bütünleştirilmesi, dayanıklılığın oluşturulması ve afet kaynaklı yoksulluk döngüsünün kırılması açısından büyük önem taşımaktadır. Yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve gönüllü gruplar gibi aktörlerin afet risk ve kriz yönetimi süreçlerinde oynadığı rol oldukça büyüktür. Gerekli önlem, denetim ve güncellemelerin yapılmaması nedeniyle tehlikeleri bir afet olarak yaşamak zorunda kalmanın, yani afet risklerinin azaltılmamasının bizzat insan hakkı ihlali yarattığını söyleyebiliriz. Çünkü afet risklerinin neden olabileceği kayıplar doğru stratejilerle öngörülebilir, önlenabilir veya kontrol altına alınabilir seviyededir.

Bu bağlamda çalışma önerileri şunlardır:

Yerel yönetimlerin kapasitelerinin artırılması ve afet yönetiminde etkin rol almaları için desteklenmeleri gerekmektedir.

Afet risk yönetimi süreçlerinde, kamu, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve gönüllü gruplar arasında iş birliğinin teşvik edilmesi ve desteklenmesi büyük önem taşır.

Günümüzde afetler, sınırları aşan etkiler yaratmaktadır. Bu nedenle, sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda, küresel ölçekte yoksulluk ve afet politikalarının uyum içinde ilerlemesi gerekmektedir.

Kaynakça

Açıkgöz, R., & Yusufoglu, Ö. Ş. (2012). Türkiye’de Yoksulluk Olgusu ve Toplumsal Yansımaları. İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 1(1), 76-117.

Akduman, Ö., Aksüt, Y. S., & Kaya, A. A. (2023). Vulnerability-Preventing Structures in Disaster Management: Polyurea Coating on Building Structural Elements. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 12(4), 1768-1781. <https://doi.org/10.37989/gumussagbil.1323932>

Akduman,2024. Birbirine Bağımlı(Basamaklı) veya Bağımsız Olarak Ortaya Çıkan Çoklu Tehlikelerin Neden Olduğu Afetler, Anadolu 14th International Conference On Social Sciences February 16 – 18, 2024 Gaziantep. ISBN : 978-625-6830-82-. 29.07.2024 tarihinde Anadolu 14th International conference on Social Science . Proceeding - V2.pdf adresinden erişildi.

Arpacioğlu, Ö., Yildirim, M. (2011). Dünyada ve Türkiye’de Yoksulluğun Analizi. Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi, 2011, Cilt: 4, Sayı: 2, s. 60-76.

Beltran, A, Maddison, D and Elliott, R (2015) Is flood risk capitalised in property values? A meta-analysis approach from the housing market. In Paper Presented at EAERE Annual Conference, Helsinki, Finland, 24–27 June 2015.

Bin, O and Landry, CE (2013) Changes in implicit flood risk premiums: empirical evidence from the housing market. Journal of Environmental Economics and Management 65(3), 361–376.

Brouwer, R, Akter, S, Brander, L and Haque, E (2007) Socioeconomic vulnerability and adaptation to environmental risk: a case study of climate change and flooding in Bangladesh. *Risk Analysis* 27(2), 313–326.

Brouwer, R, Akter, S, Brander, L and Haque, E (2007) Socioeconomic vulnerability and adaptation to environmental risk: a case study of climate change and flooding in Bangladesh. *Risk Analysis* 27(2), 313–326.

Çanakkale AFAD, 2022 AFAD Türkiye'nin Afet Risk Haritasını Çıkardı. <https://canakkale.afad.gov.tr/afad-turkiyenin-afet-risk-haritasini-cikardi-merkezicerik>. 26.07.2024 tarihinde ulaşılmıştır.

Carter, MR, Little, PD, Mogues, T and Negatu, W (2007) Poverty traps and natural disasters in Ethiopia and Honduras. *World Development* 35(5), 835–856.

Çetin, M., Öztürk, M.K., & Çetin, B.I. (2009). Dünyada ve Türkiye'de Yoksulluk ve Kadınlar. *Journal of Yaşar University*, 4, 2661-2698.

Dökmeci, A. H., & Akduman, Ö. (2022). Doğal Olayların Tetiklediği KBRN-p Tehlikesi ve Riski: Türkiye Örneği. *Doğal Afetler Ve Çevre Dergisi*, 8(1), 165-177. <https://doi.org/10.21324/dacd.979583>.

Dudwick, N, Hull, K, Katayama, R, Shilpi, F and Simler, K (2011) From Farm to Firm: Rural-Urban Transition in Developing Countries. Washington, DC: World Bank Publications.

Fleisher, BM and Chen, J (1997) The coast–noncoast income gap, productivity, and regional economic policy in China. *Journal of Comparative Economics* 25(2), 220–236.

Gentilini, U (2015) Safety Nets in Urban Areas: Emerging Issues, Evidence and Practices. Washington, DC: World Bank Publications.

Hallegatte,S., Vogt-Schilb,A., Rozenberg,J.,Bangalore,M., Beaudet C. (2020). From Poverty to Disaster and Back: a Review of the Literature. *Economics of Disasters and Climate Change* (2020) 4:223–247 <https://doi.org/10.1007/s41885-020-00060-5>

Hallegatte,S.Vogt-Schilb,A.C., Bangalore,M., Rozenberg,J.,(2024).Unbreakable : building the resilience of the poor in the face of natural disasters (English). *Climate Change and Development*

Washington, D.C. : World Bank Group. 30.07.2024 tarihinde <https://documents1.worldbank.org/curated/en/512241480487839624/pdf/Unbreakable-building-the-resilience-of-the-poor-in-the-face-of-natural-disasters.pdf> adresinden erişildi.

Highfield, WE, Peacock, WG and Van Zandt, S (2014). Mitigation planning: why hazard exposure, structural vulnerability, and social vulnerability matter. *Journal of Planning Education and Research* 34(3), 287–300.

Jongman, B, Winsemius, HC, Aerts, JCJH, Coughlan de Perez, E, van Aalst, MK, Kron, W and Ward, PJ (2015) Declining vulnerability to river floods and the global benefits of adaptation. *Proceedings of the National Academy of Sciences* 112(18), E2271–E2280.

Karim, A., & Noy, I. (2014). Poverty and natural disasters: A meta-analysis.

Krishna, A (2006) Pathways out of and into poverty in 36 villages of Andhra Pradesh, India. *World Development* 34(2), 271–288.

Lynn, K. (2005). Disasters and the cycle of poverty: understanding urban, rural, and gender aspects of social vulnerability.

Özer, Y. E., & Çolak, M. (2015). Yoksulluk, Dezavantajlı Grup ve Suç İlişkisine Yönelik Bir Alan Araştırması: İzmir Kadın Sığınma Evleri Örneği. *Atatürk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 29(3), 479-491. <https://doi.org/10.16951/iibd.69943>

Patankar, A. (2015). The exposure, vulnerability and adaptive capacity of households to floods in Mumbai. *Policy research working paper*, 7481.

Rentschler, J. (2013). Why Resilience Matters - the Poverty Impacts of Disasters. *World Bank Policy Research Working Paper Series*.

Rodriguez-Oreggia, E, De La Fuente, A, De La Torre, R and Moreno, HA (2013) Natural disasters, human development and poverty at the municipal level in Mexico. *Journal of Development Studies* 49(3), 442–455.

Sen, B (2003) Drivers of escape and descent: changing household fortunes in rural Bangladesh. *World Development* 31(3), 513–534.

TÜİK, (2024). Yoksulluk ve Yaşam Koşulları İstatistikleri, 2023. 29.07.2024 tarihinde <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yoksulluk-ve-Yasam-Kosullari-Istatistikleri-2023-53713> adresinden erişildi.

Wikipedia, (2020). Türkiye'deki afetler. 18 Ekim 2020 tarihinde değiştirildi. https://tr.wikipedia.org/wiki/Kategori:T%C3%BCrkiye%27deki_afetler 26.07.2024 tarihinde erişildi.

Wikipedia, 2024. Türkiye coğrafyası. 26.07.2024 tarihinde [https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye_co%C4%9Frafyas%C4%B1#:~:text=G%C3%B6ller%20ve%20adalar%20dahil%20kaplad%C4%B1%C4%9F%C4%B1,alan%C4%B1%20ise%20783.562%20km%C2%B2'dir. Bu adresten erişilmiştir.](https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye_co%C4%9Frafyas%C4%B1#:~:text=G%C3%B6ller%20ve%20adalar%20dahil%20kaplad%C4%B1%C4%9F%C4%B1,alan%C4%B1%20ise%20783.562%20km%C2%B2'dir.Bu+adresten+erişilmiştir.)

Winsemius, H. C., Jongman, B., Veldkamp, T. I. E., Hallegatte, S., Bangalore, M., & Ward, P. J. (2018). Disaster risk, climate change, and poverty: assessing the global exposure of poor people to floods and droughts. *Environment and Development Economics*, 23(3), 328–348. doi:10.1017/S1355770X17000444.

WRI, 2024. World Resources Institute Stronger Than the Storm: Applying the Urban Community Resilience Assessment to Extreme Climate Events. 29.07.2024 tarihinde <https://www.wri.org/research/stronger-storm-applying-urban-community-resilience-assessment-extreme-climate-events> adresinden alınmıştır.

Yüksel Arabacı R. (2019). Dünya Bankasının Yeni Uluslararası Yoksulluk Sınırları ve Küresel Yoksulluğun Yeniden Değerlendirilmesi. 123 - 140. 10.32331/sgd.582630.